

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA

Az alapvető jogok biztosa
mint fogyatékosügyei független mechanizmus

JELENTÉSE

az AJB- 879 /2025. számú ügyben,
súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermek tankötelezettségének
teljesítésével összefüggésben.

Érintett szervek: Éltes Mátyás Általános Iskola és Kollégium Egységes
Gyógypedagógiai és Módszertani Intézmény Hajdúszoboszló
Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Vármegyei
Szakértői Bizottsága

2025.

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-879/2025. számú ügyben**

1. A vizsgálat megindítása, előzmények

A panaszos sajátos nevelési igényű (a továbbiakban: SNI), tanköteles korú gyermekének ügyében kérte Hivatalom segítségét. Panaszos véleménye szerint a gyermek fejlesztő nevelés-oktatására kijelölt intézmény adottságai nem alkalmasak a gyermek állapotának megfelelő fejlesztő nevelés-oktatás ellátására. A panaszos sérelmezi, hogy a gyermeket a kijelölt intézmény általi fejlesztő nevelés-oktatásra kötelezik, erre ő és gyermeke nem tart igényt, álláspontja szerint gyermekét édesanyaként megfelelően ellátja.

Tekintettel arra, hogy az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 1. § (2) bekezdés a) és d) pontjai értelmében megkülönböztetett figyelmet fordítok a gyermekek és a leginkább veszélyeztetett társadalmi csoportok, így a fogyatékkal élő személyek jogainak a védelmére, a panaszbeadvány nyomán az Ajbt. 20. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot indítottam.

A vizsgálat során az Ajbt. 21. § (1) bekezdésének a) pontja alapján tájékoztatást kértem a Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsága (továbbiakban: Szakértői Bizottság) vezetőjétől, valamint az Éltes Mátyás Általános Iskola és Kollégium Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény (4200 Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 10.) (a továbbiakban: Éltes Mátyás EGYMI) vezetőjétől, továbbá a fogyatékosügyi független mechanizmus keretében az *egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmények működési körülményeinek feltárása érdekében*, az Ajbt. 18. § (4) bekezdésére figyelemmel *hivatalból indított átfogó vizsgálat során* munkatársaim 2024. március 21-én helyszíni vizsgálatot tartottak a hajdúszoboszlói Éltes Mátyás EGYMI-ben is.

2. Az érintett alapvető jogok és alkotmányos elvek

- *A jogállamiság elve és a jogbiztonság követelménye:* [Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) B) cikk (1) bekezdés] „Magyarország független, demokratikus jogállam.”
- *Az emberi méltósághoz való jog:* [Alaptörvény II. cikk] „Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”
- *Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdításának elve:* [Alaptörvény XV. cikk (1)-(2) bekezdés] „A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes. Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”
- *A fogyatékossgal élő személyek kiemelt védelme* [Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdés] „Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.”
- *A gyermekek jogainak kiemelt védelme:* [Alaptörvény XVI. cikk (1)-(3) bekezdés] „Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Ez a jog – az élethez való jog kivételével – minden más alapvető jogot megelőz. Magyarország védi a gyermekek születési nemének megfelelő önazonosságához való jogát, és biztosítja a hazánk alkotmányos

önazonosságán és keresztény kultúráján alapuló értékrend szerinti nevelést. A szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést. A szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni. E kötelezettség magában foglalja gyermekük taníttatását.”

- *A nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangja:* [Alaptörvény Q) cikk (2)-(3) bekezdés] „Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját. Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.”
- *Az oktatáshoz való jog:* [Alaptörvény XI. cikk (1) és (2) bekezdései] „Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez. Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.”

3. Az alkalmazott jogforrások

- Magyarország Alaptörvénye;
- Ajbtt.;
- A fogyatékosokkal élő személyek jogairól szóló egyezmény (Magyarországon kihirdette a 2007. évi XCII. törvény továbbiakban: Fogyatékosügyi Egyezmény);
- A gyermek jogairól szóló ENSZ Egyezmény (Magyarországi kihirdette az 1991. évi LXIV. törvény, a továbbiakban: Gyermekjogi Egyezmény);
- A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Fot.);
- A szerződések jogáról szóló Bécsi szerződés (Magyarországon kihirdette a 1987. évi 12. törvényerejű rendelet);
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.);
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.);
- A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabstv.);
- A pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LIII. törvény végrehajtásáról szóló 401/2023 (VIII.30) Kormányrendelet;
- A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet (a továbbiakban: 15/2013 EMMI rendelet)

4. A megállapított tényállás

4.1. A panaszbeadvány

A panaszos gyermeke halmozottan sérült, tanköteles kiskorú. A szülő tájékoztatása szerint a Szakértői Bizottság 2021. november 26-án kelt szakértői véleménye a gyermeknek „*sajátos nevelési igénye, súlyos mentális retardáció*” miatt, *különnevelést, fejlesztő-nevelés oktatást heti 16 órában, iskolába járási javaslattal írt elő*. A szakértői véleményben kijelölt intézmény az Éltes Mátyás EGYMI volt. A panaszos csatolta a fenti szakértői véleményhez kapcsolódó, 2021. december 20-án kelt Záradékokat, mely szerint a Szakértői Bizottság a fenti szakértői véleményt úgy módosította, hogy a fejlesztő nevelés-oktatás heti kötelező óraszámát

a korábbi 16 óra helyett heti 6 órában állapította meg, iskolába járási javaslattal. A Záradék kijelölt intézményként továbbra is az Éltes Mátyás EGYMI-t határozta meg. A panaszos a szakértői véleményben foglaltakat nehezményezte, ugyanis véleménye szerint a kijelölt intézmény adottságai nem alkalmasak a gyermeke diagnózisában felsorolt egészségi állapotának megfelelő fejlesztő nevelés-oktatás biztosítására. A panaszos arról tájékoztatott, hogy az EGYMI vezetőjével már közölte, hogy gyermekét nem kívánja az Éltes Mátyás EGYMI-be járatni, mivel véleménye szerint a gyermeke egészségi állapotát ott nem veszik figyelembe és meglátása szerint a megfelelő színvonalat nem képesek biztosítani.

A panaszos arról is tájékoztatta Hivatalomat, hogy 2022. november 14-én az Oktatási Hivatalhoz (továbbiakban: OH) fordult azzal a kéréssel, hogy gyermeke tankötelezettségének fennállásáig (2025. augusztus 31.) engedélyezzék számára, hogy egyéni munkarendben folytathassa tanulmányait. Az OH 2022. december 16-án kelt határozatával a panaszos kérelmét elutasította arra hivatkozással, hogy a fejlesztő nevelés-oktatás nem egyéni munkarendben, hanem otthoni ellátás keretében valósulhat meg. Panaszos a beadványában kifejtette, hogy az OH határozatával nem értett ugyan egyet, de a határozat ellen közigazgatási pert nem indított.

A panaszos arról is tájékoztatott, hogy az OH határozat meghozatalának időpontjáig, a Szakértői Bizottság a panaszos kérelmére, a fenti szakértői véleményt újabb záradékkal látta el, melynek értelmében a gyermek fejlesztő nevelés-oktatását heti 4 órában, otthoni ellátás javaslattal határozta meg. Ellátó intézményként továbbra is az Éltes Mátyás EGYMI került megjelölésre.

A panaszos beadványában hangsúlyozta, hogy a gyermeket lehetőségeikhez képest magán úton viszik fejlesztésekre, melynek alátámasztására dokumentumot is mellékel. A szülő arról is tájékoztatta Hivatalomat a számára elfogadhatatlan helyzettel kapcsolatban, hogy az Éltes Mátyás EGYMI gyermeke fejlesztésére nem alkalmas, ezért emailben kereste meg 2023. január 17-én a Berettyóújfalui Tankerületi Központ (továbbiakban: Tankerületi Központ) igazgatóját. A Tankerületi Központ igazgatója a szükséges vizsgálat lefolytatását követően arról tájékoztatta a panaszost, hogy az Éltes Mátyás EGYMI a szakértői véleményben foglaltak szerint, a szülővel egyeztetett szempontokat is figyelembe véve megfelelően biztosítja a gyermek fejlesztését.

A panaszos beadványában többször hangsúlyozta, hogy a kijelölt intézmény gyógypedagógusainak fejlesztő munkájára otthonukban sem tart igényt. Sérlemzei, hogy gyermekét a kijelölt, álláspontja szerint nem megfelelő, intézmény általi fejlesztő nevelés-oktatásra kötelezik. A panaszos álláspontja az, hogy gyermekét édesanyaként megfelelően ellátja.

4.2. A Szakértői Bizottság vezetőjének válasza és az ügyel kapcsolatban rendelkezésre bocsátott dokumentáció

A Szakértői Bizottság vezetőjének válaszát a feltett kérdések sorrendjében az alábbiakban ismertetem.

4.2.1. *A panaszos gyermekének a szakértői véleményben meghatározott heti kötelező fejlesztési óraszama (először heti 16, majd heti 6 és végül heti 4 óra) milyen indok alapján tér el az Nkt. 15. §. (3) bekezdése alapján előírt heti húsz óra kötelező fejlesztési órászámtól?*

A Szakértői Bizottság vezetője arról tájékoztatott, hogy a panaszos gyermekének születése után a szakorvosi dokumentációja Wolf-Hirschorn szindrómát állapított meg. A gyermek sajátos nevelési igényű, halmozottan sérült, súlyosan értelmi fogyatékos. Tankötelezettségét a szakértői véleményben meghatározottak szerint fejlesztő nevelés-oktatásban teljesíti. A

Szakértői Bizottság vezetőjének tájékoztatása alapján a fejlesztő nevelés-oktatás heti kötelező óraszama a gyermek tankötelezettségének kezdetekor heti 20 órában került meghatározásra. A Szakértői Bizottság a heti óraszám meghatározásakor figyelembe vette a gyermek állapotát, terhelhetőségét. A heti fejlesztő foglalkozások számát indokolt esetben a Szakértői Bizottság módosíthatja, a szülő/törvényes képviselő kérésére, *ha a gyermek állapota szükségessé vagy lehetővé teszi.*¹ Kérelmét a szülő/törvényes képviselő írásban jelzi, lehetőleg az ellátó intézménnyel, a fejlesztést biztosító szakemberrel előzetesen egyeztetve.

A szülő (panaszos) részéről 2017. december 6-án érkezett írásbeli megkeresés a Szakértői Bizottság felé, hogy a Bizottság gyermeke számára heti 20 óra helyett heti 16 óra fejlesztést írjon elő, tekintettel arra, hogy a gyermeknek a heti 20 óra túlságosan megerhelő. A Szakértői Bizottság a heti 20 óra fejlesztést a szülő írásbeli kérelme alapján, a gyermek állapotára tekintettel heti 16 órára módosította. Ekkor a panaszos gyermeke még egy másik intézményben teljesítette tankötelezettségét. Később a szülő kérésére került sor a szakértői vélemény módosítására, melyben a gyermek számára az Éltes Mátyás EGYMI került kijelölésre, heti 16 óra kötelező órással és iskolába járási javaslattal.

A Szakértői Bizottság szakvéleményének a 2021. december 20-án kelt Záradéka meghozatalára, melyben a heti 16 óra fejlesztést heti 6 órára módosították, az Éltes Mátyás EGYMI írásbeli kérelme alapján, az alábbi előzményeknek köszönhetően került sor:

- 2020. december 1-jén vizsgálati kérelem érkezett a Szakértői Bizottsághoz. A kérelem szabályos volt, az Éltes Mátyás EGYMI igazgatója és a szülő aláírásával. A csatolmányok között szerepelt a szülő levele, melyben nyilatkozott, hogy a Covid-járvány fennállásának időszakában nem szeretné a gyermekét személyes vizsgálatra vinni.
- 2021. július 28-án telefonos jelzés érkezett a szülőtől, hogy nem viszi személyes vizsgálatra gyermekét, tekintettel arra, hogy Romániában (Erdélyben) élnek. Arról is tájékoztatta a Szakértői Bizottságot, hogy a költözés azért vált szükségessé, mert a gyermek ott szakszerűbb ellátást kap. 2021. július 29-én a szülő írásban is megerősítette, hogy külföldre költöztek.
- 2021. őszén az Éltes Mátyás EGYMI jelezte, hogy a gyermek elköltözéséről a szülő őket is tájékoztatta, de az iskolából a gyermeket nem íratta ki. Az Éltes Mátyás EGYMI emiatt kérte a Szakértői Bizottságtól, hogy dokumentumelemzéssel készítsenek szakértői véleményt, a szülő által is aláírt korábbi kérelem alapján. A felülvizsgálati vélemény elkészült 2021. november 26-án dokumentumelemzés alapján, az előző, a szülő által is elfogadott szakvélemény, a benyújtott kérelem és gyermek addigi iratanyaga alapján. A Szakértői Bizottság heti 16 óra fejlesztést írt elő a gyermek számára, iskolába járási javaslattal, ismét kijelölve az Éltes Mátyás EGYMI-t.
- Az Éltes Mátyás EGYMI 2021. december 15-én írásban óraszám módosítást kért (heti 16 óra helyett, heti 6 óra). Ennek indoka az volt, hogy a szülő telefonos jelzés alapján azzal a kéréssel fordult az Éltes Mátyás EGYMI-hez, hogy kezdeményezze a gyermek heti fejlesztési óraszámának a heti 16 óra helyett heti 6 órára történő módosítását. Az Éltes Mátyás EGYMI felhívta a szülőt a szülői kérelem aláírására, de a járványra tekintettel erre a szülő nem volt hajlandó, de arról biztosította az Éltes Mátyás EGYMI-t, hogy telefonon bármikor a Szakértői Bizottság rendelkezésére áll. Így került sor 2021. december 20-án az óraszám módosításra, mely heti 6 óra fejlesztést, iskolába járási javaslattal írt elő.
- 2022. nyarán a szülő jelezte, hogy a gyermek az Éltes Mátyás EGYMI-be nem jár, Budapestre hordják fejlesztésekre és 2025-ig „magántanuló”.

---

¹ Nkt. 15.§ (3) bekezdés

- 2022. szeptember 1-jén szülő a Szakértői Bizottság felé újra jelezte, hogy megint külföldre költöztek és a külföldi lakcímét is megadta.

A Szakértői Bizottság vezetőjétől kapott tájékoztatás szerint a gyermek szakértői véleménye lényegét tekintve még egy alkalommal módosításra került. 2022. november 25-én ugyanis a szülő írásban kérelmezte a heti 6 óra fejlesztés további csökkentését heti 4 órára. A szülő írásbeli kérelmében a gyermek epilepsziájára, napi 24 órás felügyeletére, inkontinenciájára hivatkozott és kérte, hogy otthoni „munkarendben,” az iskolából kijáró pedagógusok egyéni fejlesztésével szeretné teljesíteni gyermeke tankötelezettségét. A szakértői vélemény a szülői kérésnek megfelelően 2022. november 30-án módosításra került. A heti 6 óra fejlesztési óraszám 4 órára csökkent és már nem iskolába járási, hanem otthoni ellátási javaslattal egészült ki.

2023. május 14-én a szülő kérte a Szakértői Bizottságtól, hogy 2023. szeptember 1-jével szüntesse meg a gyermek tankötelezettségét. Kérelméhez egy orvosi dokumentációt csatolt, melyben szerepelt, hogy a gyermek állapotára tekintettel nem fejleszthető. A szülőt a Szakértői Bizottság vezetője arról tájékoztatta, hogy a kérelmét nem áll módjában teljesíteni, mivel a gyermek még tanköteles.

2024. januárban a szülő telefonon jelezte, hogy a gyermek külföldön él, tankötelezettségét ott teljesíti. 2024. január 25-én a szülő erről értesítette az Oktatási Hivatalt is. Az Oktatási Hivatal értesítette a Szakértői Bizottságot, hogy a szülők által kezdeményezett, tankötelezettség külföldön történő teljesítésére vonatkozó bejelentést rögzítették a nyilvántartásukban.

4.2.2. A Szakértői Bizottság vezetőjétől tájékoztatást kértem arra vonatkozóan, hogy felmerült-e, hogy a panaszos által kifogásolt Éltes Mátyás EGYMI helyett másik fejlesztő nevelés-oktatást ellátó intézményt jelöljenek ki a gyermek tankötelezettségének teljesítésére? Egyeztettek-e erről a panaszossal? Amennyiben nem merült fel új intézmény kijelölésének lehetősége, ennek mi volt az oka?

A Szakértői Bizottság vezetője arról tájékoztattott, hogy a panaszos gyermekének fejlődését a Bizottság 2010 óta kíséri figyelemmel. A korai fejlesztése idején és a tankötelezettsége megkezdése óta több intézményváltás történt a szülők kérelme alapján. A gyermek számára a vármegye több fejlesztő nevelés-oktatást végző intézményét kijelölte már a Szakértői Bizottság (Éltes Mátyás EGYMI Hajdúszoboszló, Bárczi Gusztáv EGYMI Debrecen, Dr. Molnár István EGYMI Hajdúböszörmény, ismét Éltes Mátyás EGYMI Hajdúszoboszló, Immanuel Otthon és Iskola Debrecen, majd ismét Éltes Mátyás EGYMI Hajdúszoboszló). Az Éltes Mátyás EGYMI utolsó kijelölését követően a szülők nem jeleztek a Szakértői Bizottság felé átjelentkezési szándékot. A szülő azonban több alkalommal jelzett lakóhelyváltást, jelzései alapján Nagyváradon, később Budapesten, azután Hajdúszoboszlón, majd Romániában laktak. Mozgásukat a Szakértői Bizottság nehezen tudta követni.

Az intézményváltások kapcsán a Szakértői Bizottság vezetője arról is tájékoztattott, hogy a szülő a kijelölt intézmények mindegyikével kapcsolatban küldött már panaszlevelet a Szakértői Bizottság részére. A szülő részéről a Szakértői Bizottságot is folyamatos rágalmozások, telefonos és írásos zaklatások érik, melynek dokumentációját a Szakértői Bizottság vezetője rendelkezésemre bocsátotta. A szülő rendszeresen a Szakértői Bizottságot vonja felelősségre gyermeke állapota miatt, folyamatosan gyógytornászt, rehabilitációt, gyógyászati segédeszközöket követel.

A szülő a Szakértői Bizottság szakértői véleményét több esetben vitatta és fellebbezést nyújtott be, így a gyermek fejlesztése emiatt is sokszor halasztódott. A szülő a diagnózist, vagy az intézménykijelölést vitatta, más vármegyében is kért ellátást, kifogásolta a vizsgálati

protokollt és megkérdőjelezte a Szakértői Bizottság szakembereinek a hozzáértését. A Szakértői Bizottság vezetőjének véleménye szerint a nagyon sok intézményváltásnak a következménye, hogy minden esetben megszakították az elkezdett fejlesztést, sehol nem adtak lehetőséget a komplex terápia folytatására. A Szakértői Bizottság vezetője arról is tájékoztatott, hogy a gyermek sokat hiányzott a tanítási napokból pl. a 2017/18-as tanévben 181 tanítási naphoz 131 napon volt távol különböző okok miatt. A tájékoztatás szerint a sok hiányzás mellett a szülők számos esetben megtiltották a különböző terápiákon való részvételt a gyermek számára. A Szakértői Bizottság vezetője kitért arra is, hogy a szülő többször jelezte, az otthoni ellátás ideje alatt az Éltés Mátyás EGYMI munkatársait nem engedi be otthonukba, és azzal fenyegetőzött, hogy ráereszti a pedagógusokra a kutyákat.

A szülő a Szakértői Bizottságnak azt is előadta, hogy nem fogja az utazó gyógypedagógust beengedni a lakásába. A Szakértői Bizottság vezetője arról tájékoztatta a szülőt, hogy a gyermeknek a tankötelezettségét teljesítenie kell. Javasolta a szülőnek, hogy engedje be otthonukba a pedagógusokat, mert ők a kötelességüket teljesítik, ha ez akadályokba ütközik, és a gyermek nem kapja meg a kötelező fejlesztéseket, akkor a jelzési kötelezettségük életbe lép.

Összességében a Szakértői Bizottság vezetőjének véleménye az, hogy a szülő nem látja reálisan gyermeke állapotát, többször kért tájékoztatást a Szakértői Bizottságtól a gyermek majdani érettségi vizsgájával kapcsolatban. A szakértői véleményeket soha nem fogadta el, mindig fellebbezett, újabb vizsgálatot kért. A Szakértői Bizottságot okolja a gyermeke állapota és a helytelen diagnózis felállítása miatt.

4.2.3 A Szakértői Bizottság felé érkezett-e más jelzés, panasz az Éltés Mátyás EGYMI nem megfelelő szakmai tevékenységével kapcsolatban?

A Szakértői Bizottság vezetőjének tájékoztatása alapján az Éltés Mátyás EGYMI működésével kapcsolatban a Szakértői Bizottsághoz más szülő részéről panasz nem érkezett, ilyen irányú megkeresés, jelzés sem írásban, sem telefonon nem történt.

4.3. Az Éltés Mátyás EGYMI-ről a helyszíni vizsgálat és a rendelkezésre bocsátott dokumentáció alapján

Az Éltés Mátyás EGYMI épülete 1957-ben épült, ezért több épületrész is felújításra szorul. A teljes villamos hálózat korszerűsítését 2015-ben elvégezték. Felújításra szorulnak azonban a nyílászárók, a fűtésrendszer, a vízhálózat és a tető. Az épület karbantartása és állagmegóvása folyamatosan történik. Az intézmény épületébe lépcsőn lehet bejutni. Az épületben nincs lift, az alagsor, az emelet és a hátsó udvar csak lépcsőkön keresztül közelíthető meg, a tanteremajtóknál küszöbök vannak.

Az intézmény rendelkezik minden olyan helyiséggel, ami a zavartalan működéséhez szükséges. Az épületben található 14 tanterem, 5 egyéni fejlesztő szoba, 1 tornaterem, 1 tornaszoba, 1 számítástechnikai terem, 1 teakonyha, 4 kollégiumi háló, kollégiumi társalgó, ebédlő, nevelői szoba, orvosi szoba, betegszoba és megfelelő számú mosdó.

Az oktatáshoz szükséges eszközök megfelelő számban rendelkezésre állnak; interaktív táblák, számos tablet, 3 projektor, megfelelő számú számítógép, számos fejlesztő eszköz és játék segíti a szakmai munkát. Minden tanévben a KELLO felületen lehetőség van fejlesztő eszközök vásárlására. A gyógypedagógusok minden tanévben személyre szabottan készítik el a tanulók eszközigényeit és ennek megfelelően szerzik be a szükséges eszközöket. Valamennyi pedagógus rendelkezik saját laptoppal, melyet pályázati támogatásból szereztek be. Az oktatáshoz, fejlesztéshez szükséges eszközök beszerzése, pótlása folyamatos.

Az Éltes Mátyás EGYMI-ben a 2023/24-es tanévben a szakmai munkához szükséges személyi feltételek részben biztosítottak voltak. Az iskolában 29 fő pedagógus, 7 fő oktató-nevelő munkát segítő, egy technikai személyzet dolgozott. A kollégiumban 1 fő pedagógus, 6 fő oktató-nevelő munkát segítő munkatárs dolgozott. Az utazó gyógypedagógusi hálózatban összesen 30 fő gyógypedagógus teljes állásban és 16 fő megbízási szerződés, míg 1 fő óraadói státuszban látta el feladatát. *A szakember ellátottság tekintetében az EGYMI vezetője arról tájékoztatott, hogy a szakemberhiány mérsékelten ugyan, de tapasztalható az Éltes Mátyás EGYMI-ben is. A vizsgálat időpontjában két gyógypedagógusi álláshely volt betöltetlen az intézményben.* Az országosan tapasztalható szakemberhiányt úgy próbálják mérsékelni, hogy a Debreceni Egyetem Gyógypedagógiai Karával együttműködési megállapodásuk van, így sok gyógypedagógus hallgató érkezik az Éltes Mátyás EGYMI-be gyakorlatra, akik közül többen a tanulmányuk befejeztével szeretnének ott dolgozni.

Az Éltes Mátyás EGYMI a 2023/24-es tanévben összesen 119 főnek nyújtott iskolai ellátást, 33 fő tekintetében fejlesztő-nevelés oktatást, 16 fő részére kollégiumi ellátást. 549 sajátos nevelési igényű SNI tanuló részére az utazó gyógypedagógusi ellátás keretében nyújtottak segítséget az integrált oktatás megvalósításához, 37 többségi intézményben, 15 különböző településen. Az Éltes Mátyás EGYMI kihelyezett tagozatán Berettyóújfaluban, összesen 4 osztályban 26 fő iskolai ellátását végezték.

Az általános iskolai ellátás 1-8 osztályban tanulásban akadályozottak (enyhe értelmi fogyatékossgal élő tanulók, illetve középsúlyos értelmi fogyatékossgal élő tanulók) számára biztosított. 2017-től autizmus spektrum zavarral élő gyermekeket is felvesznek az intézménybe, számukra 2 osztályban, összesen 21 főnek biztosított az oktatás. Az intézményben egy logopédiai tagozat is működik, 1-4 osztályban oktatnak súlyos beszéd fogyatékossgal élő gyermekeket.

Fejlesztő nevelés-oktatás szolgáltatást 2016 óta nyújt az intézmény, a vizsgálat időpontjában 33 fő részesült ebben az ellátásban. A rendelkezésre bocsátott dokumentáció alapján azonban az intézményben 6 fő ellátása történik, míg a többi súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermek otthoni ellátás keretében kap fejlesztéseket az utazó gyógypedagógiai hálózat segítségével. Az Éltes Mátyás EGYMI vezetőjének tájékoztatásából az is kiderült, hogy a jelenléti oktatással ellátott súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nem mindennap járnak az intézménybe, hanem csupán néhány órás egyéni fejlesztésük valósul meg helyben.

A vizsgálat lefolytatásának időpontjában fejlesztő nevelés-oktatásban részesülő állandó csoport az Éltes Mátyás EGYMI-ben nem működött annak ellenére, hogy 6 gyermeknek a szakértői vélemény iskolába járási javaslattal írta elő a fejlesztő nevelés-oktatás teljesítését. Az Éltes Mátyás EGYMI vezetője azt a tájékoztatást adta, hogy korábban a fejlesztő nevelés oktatásban részt vevő SNI tanulóknál, ahol a szakértői vélemény jelenléti oktatást írt elő, az intézmény az oktatást úgy biztosította, hogy a gyermekeket a szülők behozták az iskolába és a pedagógusok egyéni fejlesztés keretében biztosítottak számukra fejlesztéseket. Arra vonatkozóan, hogy a fejlesztő-nevelés oktatásban részt vevő tanulók vonatkozásában maradéktalanul megvalósult-e a szakértői véleményekben előírt fejlesztési óraszám, azt a tájékoztatást adták, hogy az iskolába járási javaslattal fejlesztő nevelés-oktatásban résztvevő tanulóknál nem tudták a kötelező heti fejlesztési óraszámokat teljesíteni. Az otthoni ellátás keretében megvalósuló fejlesztő nevelés-oktatás esetén az utazó gyógypedagógiai hálózat munkatársai által történt előzetes felmérés és a szülőkkel való egyeztetés alapján, valamint a gyermekek pillanatnyi egészségi állapotának megfelelően történik az óraszámok tényleges megvalósulása. A tájékoztatás szerint a szakemberhiányt a heti kötelező fejlesztési órák meghatározásánál is figyelembe kell venni. Az utazó pedagógusi hálózat munkáját nehezíti, hogy az ellátási igény tanév közben is változik és a megnövekedett igényeket nehéz tanév

közben kezelni, nehézséget jelent az új SNI tanulókat ellátni.² A fejlesztő nevelés-oktatásban résztvevő tanulók heti fejlesztési óraszama emiatt nem valósult meg maradéktalanul a szakértői véleményben előírtaknak megfelelően.

4.4. Az Éltes Mátyás EGYMI vezetőjének válasza és az ügygel kapcsolatban rendelkezésre bocsátott dokumentáció

Az Éltes Mátyás EGYMI vezetőjének válaszát a feltett kérdéseim és helyszínen készített interjú alapján ismertetem.

4.4.1. Az Éltes Mátyás EGYMI milyen módon biztosította a panaszos gyermekének a szakértői véleményben előírt heti kötelező óraszámú fejlesztéseket? (milyen végzettségű, és hány szakember foglalkozott a gyermekkel)

A panaszos gyermeke 2018. szeptember 25-től állt tanulói jogviszonyban az Éltes Mátyás EGYMI-vel. A gyermek tankötelezettségének teljesítésére az Éltes Mátyás EGYMI ekkor már kisebb-nagyobb szünetekkel és megszakításokkal, harmadik alkalommal került kijelölésre. A köztes időszakban a panaszos gyermeke más intézményekben teljesítette tankötelezettségét. Kezdetben heti 16 órás fejlesztő nevelés-oktatást, iskolába járási javaslattal írt elő a szakértői vélemény. Mivel az EGYMI-ben külön fejlesztő nevelés-oktatásban részesülő állandó csoport egyáltalán nem működött, ezért egyéni fejlesztés keretében, iskolába járással oldották meg a gyermek fejlesztését. A szülők a TÁMASZ szolgálat segítségével egy héten többször is behozták a gyermeket az EGYMI-be és a gyógypedagógusok minden alkalommal egyéni fejlesztéseket tartottak számára. Az iskolában a gyermek etetését, tisztán tartását a szülő végezte. Ilyenkor szükség esetén mindig szünetet tartottak a fejlesztésben. Az Éltes Mátyás EGYMI vezetője tájékoztatott arról, hogy ebben az időben a szülő meg volt elégedve az intézmény munkájával. A heti 16 óra fejlesztési óraszámot azonban nem tudták biztosítani a gyermek számára.

2020. március 15-től a kialakult járványhelyzet miatt a gyógypedagógusok otthoni feladatokat állítottak össze a panaszos gyermeke számára, melyet e-mailen keresztül küldtek el a szülőknek.

2021. decemberében a szülő kérésére a heti 16 órás kötelező fejlesztési óraszám heti 6 órára módosult.

A 2023/24-es tanévtől a panaszos gyermekének a 2022. november 30-án kelt szakértői vélemény otthoni ellátás keretében heti 4 óra fejlesztést állapított meg.

Az Éltes Mátyás EGYMI vezetőjének tájékoztatása alapján az otthoni ellátás gördülékeny megvalósítása érdekében először ő és a gyermek fejlesztésére kijelölt egyik utazó gyógypedagógus munkatárs keresték fel ismerkedés céljából a panaszost és gyermekét otthonukban. A heti négy óra fejlesztés a szülővel előzetesen egyeztetett időpontban keddi és csütörtöki napokon valósult meg. A gyermek fejlesztésére először két gyógypedagógus került kijelölésre, mindketten „tanulásban akadályozottak pedagógiája” szakirányú végzettséggel rendelkeztek. Az egyik kijelölt gyógypedagógusnak megromlott egészségi állapota miatt megszűnt a jogviszonya, így az ő munkáját a másik kijelölt gyógypedagógus vette át.

A másik kijelölt gyógypedagógus minden alkalommal a panaszos gyermekének lakcíme alatt tartotta az órákat. A panaszos először együttműködőnek tűnt, több e-mail-es visszajelzése alapján is elégedett volt a kijelölt gyógypedagógus munkájával. Később azonban egyre több probléma adódott. A panaszos több ízben jelezte az Éltes Mátyás EGYMI vezetőjének, hogy

---

² Erre a problémára valamennyi EGYMI, amelyben működik az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat rámutatott az EGYMI-k működését, tárgyi és személyi feltételeinek megismerését célzó átfogó vizsgálat során.

nem tart igényt az intézmény munkájára, és azt is közölte, hogy nem fogja beengedni a gyógypedagógusokat otthonába. Az Éltes Mátyás EGYMI vezetője több ízben beszélgetett a panaszossal és tájékoztatta, hogy neki szülőként, az EGYMI-nek pedig intézményként vannak kötelességeik. Az Éltes Mátyás EGYMI vezetője több írásbeli jegyzőkönyvet a rendelkezésemre bocsátott, melyek rögzítik, hogy az utazó gyógypedagógus az órarend szerint, a panaszossal előre egyeztetett időpontban megjelent a panaszos otthonában, de többszöri csengetés után sem engedték be.

2024. január 30-án a szülő tájékoztatta az Éltes Mátyás EGYMI-t és a Tankerületi Központot is arról, hogy a gyermeket külföldi fejlesztésekre viszi és a gyermek tankötelezettségét külföldön teljesíti. Később a szülő arról tájékoztatta a Tankerületi Központot, hogy soha nem voltak külföldön és még a várost sem tudják elhagyni.

2024. február 2-től a szülő jelzésének megfelelően a tanulói jogviszony szünetel, a tanuló külföldi tanulmányai miatt.

4.4.2. A panaszos jelezte-e az EGYMI felé az intézménnyel kapcsolatos problémáit? Amennyiben igen, akkor azt mikor, milyen formában? Sor került-e a panaszok kivizsgálására?

Az Éltes Mátyás EGYMI vezetőjének tájékoztatása szerint a szülő több alkalommal kereste az EGYMI-t és a Tankerületi Központot, mint fenntartót a felmerülő kéréseivel kapcsolatban telefonon és e-mailben. Az Éltes Mátyás EGYMI, valamint a Tankerületi Központ munkatársai *minden alkalommal igyekeztek a szülő elvárásának megfelelően alakítani a gyermek fejlesztését, figyelemmel a gyermek állapotára.* A vezető tájékoztatása alapján az EGYMI által végzett szolgáltatást a szülő általában elutasítóan fogadta, hol nyugodtabb, hol minősíthetetlen stílusban, melyet az Éltes Mátyás EGYMI kollégái mindig empátiával, türelemmel igyekeztek kezelni. A gyermek fejlesztésére kijelölt pedagógust a szülő több alkalommal megfenyegette, hogy rendőrt hív, sértegette és szidalmazta. A vezető arról tájékoztattott, hogy a vizsgálat lefolytatásának időpontjában az EGYMI gyógypedagógusa az őt ért támadások (szóbeli és írásbeli) és a fenyegetőzés miatt már nem szívesen ment ki a panaszos házához. Az előzményeket ismerve más gyógypedagógus sem szívesen vállalna ilyen feladatot.

A Tankerületi Központ részére 2023. szeptemberében több alkalommal azt jelezte a szülő telefonon és írásban is megerősítette, hogy nagyon kedves az utazó gyógypedagógus, aki az otthonukba kijár, így számára is elfogadható gyermeke ebben a formában történő fejlesztése. 2023. október 12-én ismételt levelet írt a szülő a Tankerületi Központnak, hogy csak a keddi napokon kéri a fejlesztést és azt az alkalmat is csak nehezen tudják megoldani, ugyanakkor ismételt leírta, hogy a kijáró pedagógus nagyon szimpatikus számára.

A vezető tájékoztatása szerint az Éltes Mátyás EGYMI a szülő kérésének igyekezett mindig mindenben eleget tenni, mind az órarend tervezésével, a gyógypedagógusok szükség esetén történő átcsoportosításával is. A szülő viszont 2023. október 21-én újabb levelet küldött a Tankerületi Központnak, melyben rögzítette, hogy nem kéri az az Éltes Mátyás EGYMI által biztosított fejlesztést. A válaszlevélben a szülőt a Tankerületi Központ arról tájékoztatta, hogy a szakértői véleményben előírtaknak megfelelően az EGYMI-nek törvényi kötelezettsége ellátni a gyermeket. A tájékoztató levélre a szülő több minősíthetetlen hangvételi levelet küldött, melyet az Éltes Mátyás EGYMI vezetője tájékoztatásához mellékelte.

Az EGYMI vezetőjének álláspontja szerint a szülő mindvégig fenyegetésként értékelte, mikor arról tájékoztatták, hogy neki és az iskolának is vannak kötelezettségei, melyeket teljesíteniük kell. A Szakértői Bizottság szakértői véleményével összefüggésben is több esetben panasszal fordult a Tankerületi Központhoz a Szakértői Bizottság vezetőjének nem

megfelelő viselkedése és hozzáértése miatt. Az EGYMI vezetőjének tudomása szerint, a panaszos a korábban kijelölt más oktatási intézményekkel szemben is állandóan panasszal élt.

4.4.3. Az Éltés Mátyás EGYMI a Tankerületen kívül jelezte-e más szervek felé, hogy a panaszos nem engedi be az utazó gyógypedagógusokat otthonába?

Az Éltés Mátyás EGYMI vezetője szerint mindig igyekeztek szem előtt tartani a gyermek és a szülő érdekeit. Soha nem feledkeztek meg a feladatuk emberi oldaláról, figyelembe vették a család problémáit, kéréseit, nehéz helyzetét. Az Éltés Mátyás EGYMI vezetője arról tájékoztató, hogy *2023. december 12-én informálisan, telefonon értesítette a Hajdúszoboszlói Gyámhivatal vezetőjét a kialakult helyzetről, együttműködési nehézségről.*

4.4.4. Kértem arra vonatkozó szakmai álláspontját, hogy a gyermek állapotát és képességeit figyelembe véve indokolt-e számára az otthoni ellátás.

Az Éltés Mátyás EGYMI vezetőjének tájékoztatása szerint a gyermek otthon történő ellátása indokoltságának eldöntése nem az ő jogkörébe tartozik.

5. A vizsgálat megállapításai

5.1. A hatáskör tekintetében

A feladat-és hatáskörömet, valamint ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajbt. határozza meg. Az Ajbt. 1. § (2) bekezdés a) és d) pontjai értelmében megkülönböztetett figyelmet fordítok a gyermekek és a leginkább veszélyeztetett társadalmi csoportok, így a fogyatékosággal élő személyek jogainak a védelmére.

Az Ajbt. 1. § (3) bekezdése alapján az alapvető jogok biztosja – a civil társadalom, különösen a fogyatékosággal élő személyek és az őket képviselő szervezetek bevonásával – biztosítja Fogyatékoságügyi Egyezmény 33. cikk 2. pontja szerinti független mechanizmus feladatainak teljesítését. Az 39/O. § (1) bekezdése értelmében az alapvető jogok biztosja a fogyatékoságügyi független mechanizmussal kapcsolatos feladatainak a teljesítése érdekében rendszeresen vizsgálja – a 18. § (1)-(7) bekezdésére tekintet nélkül, beadvány és felmerült visszásság hiányában is – a fogyatékosággal élő személyek jogainak a Fogyatékoságügyi Egyezmény előírásainak való megfelelés szerinti érvényesülését.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése alapján az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint közigazgatási szerv [...] vagy *közszolgáltatást végző szerv (továbbiakban együtt: hatóság)*, tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszásság) feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Ajbt. 18. § (2) bekezdés a) pontja szerint az állami vagy önkormányzati feladatot ellátó szerv közszolgáltatást végző szervnek minősül. Az Nkt. 1. § (2) bekezdésében rögzíti, hogy a köznevelés közszolgálat, és amelynek általános kereteit és garanciáit az állam biztosítja. Az Nkt. 20. § (9) bekezdése alapján *az EGYMI olyan többcélú köznevelési intézmény, amely a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók többi gyermekkel, tanulóval együtt történő nevelésének, oktatásának segítése céljából hozható létre.* Mindebből következően a köznevelés intézmények közszolgáltatást végeznek, így tevékenységük vizsgálatára kiterjed a hatásköröm.

5.2. Az alapvető jogok és alkotmányos elvek tekintetében

Az alapvető jogok biztos a egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget az Alaptörvényben kapott mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodik az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint az egyes alapjogi tesztekre.

5.2.1. A jogállamiság elve

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján Magyarország független, demokratikus jogállam. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata alapján ennek a jogállami minőségnek nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. Az Alkotmánybíróság által gyakran hivatkozott tétel, hogy a jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. Az Alkotmánybíróság döntéseiben felhívta a figyelmet, hogy a jogállamiságnak több összetevője van, az egyik legfontosabb alapkövetelmény a közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége: a közhatalommal rendelkező szervek a jog által megállapított működési rendben, a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket. Mint arra az Alkotmánybíróság döntéseiben rámutatott, a jogállamiság szorosan összefügg a jogbiztonság követelményével *A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.*

5.2.2. Az emberi méltósághoz való jog

Az Alaptörvény II. cikke alapján az emberi méltóság sérthetetlen, minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz. Az Alaptörvény hatályba lépését követően is hivatkozási pontot jelentő alkotmánybírósági gyakorlat az emberi méltósághoz való joggal kapcsolatosan arra hívja fel a figyelmet, hogy a méltóság az emberi élettel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő. Az egyenlő méltósághoz való jog az élethez való joggal egységben azt biztosítja, hogy ne lehessen emberi életek értéke között jogilag különbséget tenni. Emberi méltósága és élete mindenkinek érinthetetlen, aki ember, függetlenül fizikai és szellemi fejlettségétől, illetve állapotától, és attól, hogy emberi lehetőségéből mennyit valósított meg, és miért annyit. A méltósághoz való jognak részét képezi az is, hogy minden embert másokkal egyenlő méltóságú személyként kell kezelni, vagyis az egyes emberek és embercsoportok között tilos indokolatlan, észszerűtlen különbséget tenni. *A fentiek túl a Fogyatékosügyi Egyezmény 3. cikke alapelveként deklarálja a veleszületett méltóság elvét és annak tiszteletben tartását.*

5.2.3. A hátrányos megkülönböztetés tilalma, a fogyatékossgal élők védelme

Az Alaptörvény XV. cikkének (2) bekezdése tartalmazza a diszkrimináció tilalmát, mely szerint Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékossg, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

Az Alaptörvény XV. Cikk (4) bekezdése továbbá előírja, hogy Magyarország az esélyegyenlőség megvalósulását külön intézkedésekkel segíti, a XV. cikk (5) bekezdése emellett külön is kiemeli, hogy Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

Az Alaptörvény tehát a gyermekeket és a fogyatékossgal élőket gondoskodásra szoruló és külön védelmet igénylő csoportként emeli ki. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében rögzített a hátrányos megkülönböztetés általános tilalma alóli kivételt jelent az Alaptörvény idézett rendelkezése, amelyek alapján Magyarország az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedéseket is tesz. E rendelkezés értelmében az egyenlőség tartalmi megvalósulását szolgáló, az esélyegyenlőtlenség felszámolása érdekében tett pozitív megkülönböztetés megengedett. Az esélyegyenlőség elősegítése az állam részéről egy jogi lehetőséget biztosít, ugyanakkor bizonyos, valamely tulajdonságuk (pl. életkor, betegség, testi fogyatékossg) okán sajátos, kiszolgáltatottabb helyzetük miatt objektíve hátrányba kerülő személyek csoportjainál az állami beavatkozás *nem fakultatív feladat*: az állam köteles hatékony lépéseket tenni az eredendően, súlyosan egyenlőtlen helyzet felszámolására. Az alkotmánybírósági esetjog szerint az állam szabadságot élvez abban, hogy milyen módon, milyen jogi, normatív és anyagi eszközökkel teljesíti az esélyegyenlőség előmozdítására vonatkozó alkotmányos kötelezettségét, mint államcél: e körben mérlegelni lehet az eszközök megválasztásában az állam teherbíró képességét.

Az Alaptörvény mellett a Fogyatékossgügy Egyezmény preambuluma is kimondja, hogy *bármelynek a fogyatékossg alapján történő hátrányos megkülönböztetése az emberi személy veleszületett méltóságának és értékének megsértése*. A Fogyatékossgügy Egyezmény 4. cikk 1-2. pontja szerint a részes államok kötelezettséget vállalnak arra, hogy biztosítják és elősegítik valamennyi alapvető emberi jog és szabadság teljes megvalósulását valamennyi fogyatékossgal élő személy számára, a fogyatékossg alapján történő bármiféle hátrányos megkülönböztetés nélkül. A Fogyatékossgügy Egyezmény 5. cikke deklarálja továbbá, hogy *a törvény előtt minden személy egyenlő, és mindenféle hátrányos megkülönböztetés nélkül jogosult a törvények által nyújtott védelemre és kedvezményre*

5.2.4. A gyermekek jogainak kiemelt védelme

A gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogát az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése rögzíti. A gyermeket főszabályként minden olyan alapvető jog megillet, mint bármely más embert, de ahhoz, hogy a jogok teljességével képes legyen élni, biztosítani kell számára az életkorának megfelelő minden feltételt a felnőtté váláshoz. Kifejezetten a gyermekek jogaként rögzíti a törvény a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemre és gondoskodásra való jogot, amely jog – az élethez való jog kivételével – minden más jogot megelőz. E védelemre és gondoskodásra a gyermek mindenkivel szemben igényt tarthat. Így a gyermek szülei, családja, az állam és a társadalom valamennyi tagja is köteles a gyermek jogait tiszteletben tartani, és a társadalom fennmaradásának zálogaként *biztosítani számára a megfelelő fejlődéséhez szükséges feltételeket*. A gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga az állam köteletségét alapozza meg *a gyermek személyiségfejlődése intézményes védelmére*. A gyermek, mint az alapjogok alanya oldalán az életkorból adódó hátrányokat az állam oldaláról az az intézményvédelmi kötelezettség egyenlíti ki, hogy *aktívan kell cselekednie a gyermekek alapjogainak előmozdítása, érvényesülése és védelme érdekében*.

A Gyermekjogi Egyezmény preambuluma is rögzíti, hogy *a gyermeknek, figyelemmel fizikai és szellemi érettségének hiányára, különös védelemre és gondozásra van szüksége, nevezetesen megfelelő jogi védelemre, születése előtt és születése után egyaránt*.

A Fogyatékoságügy Egyezmény 7. cikke értelmében „a részes államok minden szükséges intézkedést meghoznak, hogy a fogyatékosággal élő gyermekek számára más gyermekekkel azonos alapon biztosítsák valamennyi emberi jog és alapvető szabadság teljes körű gyakorlását.”

5.2.5. Oktatáshoz való jog

Az Alaptörvény XI. cikk (1)-(2) bekezdése alapján minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez, Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja. Az Alaptörvény a személyiség kibontakoztatásának, a tájékozott és felelős polgárrá válásnak az egyik alapvető feltételeként valamennyi magyar állampolgár jogát elismeri a műveltség megszerzésére törekvéshez. E jog érvényesítése szükségszerűen állami cselekvést igényel: az állam az elengedhetetlenül fontos ismeretek megszerzését, a gyermekek megfelelő fejlődését a kötelező – és ezzel összhangban – bárki számára ingyenesen hozzáférhető alapfokú oktatással biztosítja.

Az Alkotmánybíróság a 3046/2013. (II. 28.) AB határozatában kiemelte, hogy az oktatáshoz való jog, valamint az államot terhelő intézményvédelmi kötelezettség tartalmával már több határozatában foglalkozott, az ezekben kifejtett álláspontját pedig az Alaptörvény XI. cikk (2) bekezdésével összefüggésben is fenntartja. Hangsúlyozza, hogy *a mindenkori törvényhozó és végrehajtó hatalom alkotmányos joga és egyben kötelessége az oktatási rendszer működtetésének folyamatos figyelemmel kísérése, a felmerülő hibák kijavítása, a hiányosságok pótlása, a működési zavarok elhárítása, az ellehetetlenülés megakadályozása.* Az alaptörvényi követelmények keretén belül, indokolt esetben a törvényhozót megilleti az oktatási intézményrendszer módosításának, átalakításának joga. A megtett lépésekért éppúgy, mint a szükséges intézkedések elmaradásáért a felelősség a mindenkori kormányzatot terheli.

A Fogyatékoságügy Egyezmény 24. cikk deklarálja a fogyatékos személyek oktatáshoz való jogát. E jog hátrányos megkülönböztetés nélküli, az egyenlő esélyek alapján történő megvalósítása céljából a részes államok *befogadó oktatási rendszert biztosítanak minden szinten*, továbbá élethosszig tartó tanulási lehetőséget nyújtanak.

5.2.6. A nemzetközi emberi jogi kötelezettségek érvényesítése

Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése értelmében Magyarországnak a nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítania kell a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját, jelen esetben azt, hogy a magyar jogi szabályozás megfeleljen a Fogyatékoságügyi Egyezmény által felállított és a Bizottság által jelzett kötelezettségeknek. Ebbe nemcsak az tartozik bele értelemszerűen, hogy a jogrendszerben nem maradhatnak olyan szabályok, amelyek nem egyeztethetők össze a Fogyatékoságügyi Egyezmény rendelkezéseivel, hanem az is, hogy ahol szükséges, ott a jogalkotó érdemi és hatékony lépéseket tegyen a hiányzó szabályozás megalkotása érdekében. A Fogyatékoságügyi Egyezmény 4. cikkében foglaltak értelmében általános kötelezettségek körébe tartoznak a következők:

„1. A részes államok kötelezettséget vállalnak arra, hogy biztosítják és elősegítik valamennyi alapvető emberi jog és szabadság teljes megvalósulását valamennyi fogyatékosággal élő személy számára, a fogyatékoság alapján történő bármiféle hátrányos megkülönböztetés nélkül. Ennek érdekében a részes államok vállalják, hogy:

- a) meghoznak minden megfelelő jogalkotási, közigazgatási és egyéb intézkedést a jelen Egyezményben foglalt jogok végrehajtása érdekében;
- b) megtesznek minden megfelelő intézkedést, ideértve a jogalkotási lépéseket a fogyatékossgal élő személyek hátrányos megkülönböztetését tartalmazó törvények, rendelkezések, szokások és gyakorlat módosítása vagy eltörlése érdekében;
- c) figyelembe veszik a fogyatékossgal élő személyek emberi jogainak védelmét és előmozdítását valamennyi politika és program során;
- d) tartózkodnak minden olyan cselekedetben és gyakorlatban való részvételtől, amely nem összeegyeztethető a Fogyatékossgügyi Egyezménnyel, és biztosítják, hogy a hatóságok és közintézmények a Fogyatékossgügyi Egyezménnyel összhangban tevékenykedjenek;
- e) minden megfelelő intézkedést meghoznak bármely személy, intézmény vagy magánvállalkozás által a fogyatékossg alapján történő hátrányos megkülönböztetés felszámolása érdekében; ...

2. Tekintettel a gazdasági, társadalmi és kulturális jogokra minden részes állam vállalja, hogy a rendelkezésre álló erőforrásai felső határáig, és szükség esetén, a nemzetközi együttműködés keretében, intézkedéseket tesz e jogok teljes megvalósításának fokozatosan történő elérése érdekében, fenntartás nélkül, a nemzetközi joggal összhangban, a jelen Egyezményben foglalt kötelezettségek haladéktalan alkalmazására. ...

4. A Fogyatékossgügyi Egyezményben semmi nem értelmezhető úgy, mint ami befolyásolja a részes állam jogának, vagy az adott részes állam vonatkozásában hatályos nemzetközi jognak a fogyatékossgal élő személyek jogainak hatékonyabb szabályozását biztosító rendelkezéseit. A Fogyatékossgügyi Egyezményben részes államok joga, szerződésai, szabályozása vagy szokásai által elismert, vagy tartalmazott emberi jogok és alapvető szabadságok nem korlátozhatók vagy csorbíthatók arra hivatkozással, hogy a jelen Egyezmény az adott jogokat vagy szabadságokat nem, vagy csak kisebb mértékben ismeri el.”

A szerződések jogáról szóló Bécsi szerződés 31. cikke értelmében a szerződést jóhiszeműen, kifejezéseinek szövegösszefüggésükben szokásos értelme szerint, valamint tárgya és célja figyelembevételével kell értelmezni. A Fogyatékossgügyi Egyezmény 1. cikke értelmében az Egyezmény célja valamennyi emberi jog és alapvető szabadság teljes és egyenlő gyakorlásának előmozdítása, védelme és biztosítása valamennyi fogyatékossgal élő személy számára, és a velük született méltóság tiszteletben tartásának előmozdítása. A Fogyatékossgügyi Egyezmény alapelvei között elsőként említi továbbá, hogy a fogyatékossgal élő személyeket is megilleti a veleszületett méltóság, az egyéni autonómia tisztelete, beleértve a saját döntés meghozatalának szabadságát és a személyek függetlenségét.³ Ebből következően a jelentés tartalmában az emberi méltóság alapjogi védelmének primátusából vezeti le a fogyatékossgal élő személyeket megillető további és felhívott alapjogok érvényesülésének problémáit.

Ehhez kapcsolódóan kiemelem, hogy a Fogyatékossgügyi Egyezmény elfogadása paradigmaváltást, szemléletváltást jelentett a fogyatékossgal élő személyek jogainak medikális megközelítésétől az emberi jogi megközelítés alapján való gondolkodás felé. Ennek lényege az inkluzív (az alany autonómiájának a szociális közegben való érvényesülése) és szubsztanciális (lényegi, a fogyatékos embert, mint az emberi jogok alanyát, és nem tárgyát szem előtt tartó) gondolkodásmód.⁴

A Gyermekek jogi Egyezmény részes államaként Magyarország kötelezettséget vállalt a gyermekkel foglalkozó és védelmét biztosító intézmények létesítésre, ezen intézményekben a jogszabályoknak megfelelő szakmai létszám, szakértelem, biztonság, az egészséges környezet

³ Fogyatékossgügyi Egyezmény (CRPD) 3. cikk a) pont

⁴ Theresia Degener, a CRPD Bizottság lelnöke, az ENSZ Fogyatékossgügyi Egyezmény kidolgozásának aktív résztvevője; 2013. január, Trier, Academy of European Law.

biztosítására. A Gyermekjogi Egyezmény 3. cikke minden gyermekekkel kapcsolatba kerülő intézményt és hatóságot *a gyermek legjobb érdekének megfelelő eljárásra, döntésre kötelez.*

6. Az ügy érdeme tekintetében

A feltárt tényállás alapján a vizsgálat a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermek tankötelezettségének teljesítése érdekében a hatóságok (beleértve a közszolgáltatást nyújtó szervek) által végzett tevékenységre terjedt ki. Hangsúlyoznom szükséges azt is, hogy hatásköröm csak a hatóságok (beleértve a közszolgáltatást nyújtó szervek) tevékenységére vonatkozik, így az e körbe nem tartozó személyek (szülő) magatartásának esetleges közrehatását vizsgálatom során nem elemezhettem és minősíthettem.

6.1. Fogyatékossgal élő gyermekek oktatáshoz való joga

A Fogyatékossgügyi Egyezmény 24. cikke értelmében a részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek oktatáshoz való jogát. E jog hátrányos megkülönböztetés nélküli, az egyenlő esélyek alapján történő megvalósítása céljából a *részes államok befogadó oktatási rendszert biztosítanak minden szinten, továbbá élethosszig tartó tanulási lehetőséget nyújtanak az alábbiakra figyelemmel:*

„a) az emberben rejlő képességek, méltóságérzet és önbecsülés teljes mértékű kifejlesztése, valamint az emberi jogok, alapvető szabadságok és az emberi sokszínűség tiszteletben tartásának erősítése;

b) a fogyatékossgal élő személyek személyiségének, tehetségének és alkotóképességének, valamint mentális és fizikai képességeinek lehető legteljesebb fejlesztése;

c) a szabad társadalomban való tényleges részvétel lehetővé tétele a fogyatékossgal élő személyek számára.

2. E jog érvényesítése során a részes államok biztosítják az alábbiakat:

a) a fogyatékossgal élő személyeket fogyatékossguk alapján nem zárják ki az általános oktatási rendszerből, és a fogyatékossgal élő gyermekeket fogyatékossguk alapján nem zárják ki az ingyenes és kötelező alapfokú oktatásból, valamint a középfokú oktatásból;

b) a fogyatékossgal élő személyek a lakóközösségükben élő többi személlyel azonos alapon férnek hozzá a befogadó, minőségi és ingyenes alapfokú oktatáshoz, valamint a középfokú oktatáshoz;

c) gondoskodnak az egyén igényeihez történő ésszerű alkalmazkodásról;

d) a fogyatékossgal élő személyek megkapják a hatékony tanulásukat előmozdító szükséges támogatást az általános oktatási rendszerben;

e) hatékony, személyre szabott támogató intézkedéseket biztosítanak, a tudományos és társadalmi fejlődés legmagasabb fokának elérését segítő környezetben, a teljes körű integráció céljával összhangban.”

A Fogyatékossgügyi Egyezmény 24. cikke normatív tartalmának meghatározásával az Egyezmény 4. számú általános kommentárja részletesen foglalkozik. Ennek megfelelően a befogadó oktatáshoz való jog biztosítása együtt jár a kultúra, a politika és a gyakorlat átalakításával minden formális és nem formális oktatási környezetben, hogy teret adjon az eltérő követelményeknek és minden egyes tanulónak. (...) *Magában foglalja az oktatási rendszer azon képességének erősítését, hogy elérjen minden tanulót. A teljes és hatékony részvételre, elérhetőségre és az összes hallgató teljesítményére összpontosít, különösen azokéra, akiket különböző okokból kirekesztettek vagy a marginalizáció kockázata fenyeget. A befogadás részét képezi a magas szintű formális és informális oktatáshoz való hátrányos megkülönböztetés nélküli hozzáférés és az abban való előmenetel. A befogadás célja, hogy*

lehetővé tegye a közösségek, rendszerek és struktúrák számára a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelmet, beleértve a káros sztereotípiákat, hogy elismerjék a sokszínűséget, előmozdítsák a részvételt és leküzdjék a mindenki számára elérhető tanulás és részvétel akadályait oly módon, hogy a fogyatékossgal élő diákok jólétére és sikerére összpontosítsanak. *Megköveteli az oktatási rendszer alapvető átalakítását a jogalkotásban, a politikában, továbbá az oktatás finanszírozásában, igazgatásában, tervezésében, megvalósításában és ellenőrzésében.*⁵

A befogadó oktatáshoz való jog nagyon szoros kapcsolatban van a Fogyatékossgügyi Egyezmény által deklarált többi alapjoggal. Az oktatáshoz való jog más jogok teljes és hatékony megvalósításának szerves részét képezi. A befogadó oktatáshoz való jognak csak abban az esetben lehet ugyanis hatékonyan érvényt szerezni, ha vele egyidejűleg bizonyos más a Fogyatékossgügyi Egyezményben rögzített jogokat is érvényesítenek.

A kiskorú (gyermek) fogyatékossgal élők védelme tehát többszörösen is kiemelt állami feladat.

Amint azt valamennyi fogyatékossgüggyel foglalkozó jelentés kiemeli, a Fot. legfontosabb elve szerint az államnak, a társadalom szervezeteinek és tagjainak oly módon kell tevékenységüket végezni, hogy az ne okozhasson olyan károsodást, amely fogyatékossg kialakulásához vezet, illetve *olyan körülményeket kell létrehozni, amelyben a fogyatékos emberek képesek lesznek teljesebb életre és a fogyatékossgukból fakadó terheik csökkenthetőek.*⁶

A tervezési, döntési folyamatok során kiemelten kell kezelni a fogyatékos személyek sajátos szükségleteit, és figyelemmel kell lenni arra, hogy a fogyatékos személyek, a bárki által igénybe vehető lehetőségekkel csak különleges megoldások alkalmazása esetén élhetnek. A fogyatékos személyeket érintő döntések során tekintettel kell lenni arra, hogy a fogyatékos személyek a társadalom és a helyi közösség egyenrangú tagjai, ezért meg kell teremteni azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik számukra a társadalmi életben való részvételt.⁷ Az állam köteles gondoskodni a fogyatékos személyeket megillető jogok érvényesítéséről, a fogyatékos személyek hátrányait kompenzáló intézményrendszer működtetéséről a nemzetgazdaság mindenkori lehetőségeivel összhangban.⁸

A Fot. 13. § (1) bekezdése szerint *a fogyatékos személynek joga, hogy állapotának megfelelően és életkorától függően korai fejlesztésben és gondozásban, óvodai nevelésben, iskolai nevelésben és oktatásban, fejlesztő felkészítésben, szakképzésben, felnőttképzésben, továbbá felsőoktatásban vegyen részt a vonatkozó jogszabályokban meghatározottak szerint.*

Az Nkt. alapvető szinten deklarálja, hogy *a köznevelés kiemelt feladata az iskolát megelőző kisgyermekkorai fejlesztés, továbbá a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.*⁹

Az Nkt. 4. § 25. pontja alapján *sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló*: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékossg együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

⁵ 4. számú Általános Kommentár (2016) az inkluzív oktatáshoz való jogról. II. A 24. cikk normatív tartalma 9.pont.

⁶ Fot. 2. § (1) bekezdés

⁷ Fot. 2. § (3)-(4) bekezdés

⁸ Fot. 2. § (5) bekezdés

⁹ Nkt. 3.§ (6) bekezdés

A SNI tanulók oktatáshoz való joga kétféle módon érvényesül Magyarországon. A gyermekek egyik csoportját azok képezik, akik a szakértői bizottság véleménye alapján a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhetők, oktathatók. Az esetükben a befogadó oktatás valósulhat meg, speciális igényeikre is figyelemmel többségi iskolába járnak.

A SNI tanulók másik csoportját azok a gyermekek képezik, akiknek az óvodai nevelése, iskolai nevelése-oktatása, kollégiumi ellátása, e célra létrehozott gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézményben, óvodai csoportban, iskolai osztályban, kollégiumi csoportban történik, tekintettel arra, hogy ők kisebb csoportban, speciális ellátási igényeikre is tekintettel, hatékonyabban fejleszthetők és foglalkoztathatók.

A Fogyatékosügyi Egyezmény 24. cikke a fogyatékossgal élő gyermekek befogadó oktatáshoz való jogát deklarálja. Nem hagyható azonban figyelmen kívül, hogy szakmai szervezetek, a fogyatékos személyekkel foglalkozó szakemberek, valamint érdekképviseleti szervezetek véleménye alapján, egyes fogyatékossgal élő személyek az életük teljes hosszára vetített érdekeit az szolgálja legjobban, ha megfelelően specializált ellátást kapnak, melyek a leginkább személyre szabott támogatás keretében valósulnak meg.¹⁰

6.2. A beadványban sérelmezett egyedi körülmények vonatkozásában

6.2.1. A fogyatékossgal élő gyermek oktatáshoz való jogának biztosítása és a jelzési kötelezettség tekintetében

Az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdése értelmében *a szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést. A (3) bekezdés szerint a szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni. E kötelezettség magában foglalja gyermekük taníttatását.*

A Gyvt. 12. § (1) bekezdése szerint a gyermek szülője jogosult és köteles arra, hogy gyermekét családban gondozza, nevelje és a gyermeke testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételeket – különösen a lakhatást, étkezést, ruházattal való ellátást –, valamint az oktatásához és az egészségügyi ellátásához való hozzájutást biztosítsa. Továbbá a Gyvt. 12. § (4) bekezdés e) pontja alapján a gyermek szülője köteles a gyermeke ellátásában közreműködő személyekkel és szervekkel, továbbá a hatóságokkal együttműködni. Az Nkt. 72. § szintén rögzíti a szülők kötelezettségeit a tanköteles kiskorú taníttatásával kapcsolatban.¹¹

Az Alkotmánybíróság a 3046/2013. (II. 28.) AB határozatában kiemelte, hogy a szülő joga, hogy megválassza a gyermekének adandó nevelést, e szülői jog lényeges tartalma, hogy *a szülők maguk döntenek arról, hogy hagyományaik, családi szokásaik, társadalmi helyzetük, vallási és erkölcsi meggyőződésük, anyagi lehetőségeik szerint miként választják meg a gyermek nevelését, oktatását biztosító intézményt, módszert, eszközöket.* Ebbe külső hatalom,

¹⁰ http://webmail.autizmus.hu/spec_jogok.shtml#Autizmus_%E9s_oktat%E1s_%C11%E1sfoglal%E1s_az_aut. A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek jelentős része nem tud járni, beszélni, értelmi fogyatékossgal él, illetve egyéb betegségekkel és rendellenességekkel küzdhet. Leggyakrabban a kommunikációs, az értelmi és a mozgásos funkciók sérülésével kell számolni. Oktatásuk során kiemelt cél a humán alapfunkciók – például a kommunikáció, a beszéd, az étkezés, a testi higiénia vagy az érzékelés – tanítása és gyakorlása, folyamatos fejlesztése. Egész életükben ápolásra és gondozásra szorulnak. Ld. Márkus Eszter (2005): Súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek nevelésének elméleti és gyakorlati problémái. Budapest, Eötvös Lóránd Tudományegyetem Neveléstudományi Doktori Iskola. Doktori értekezés (Kézirat). Hivatkozva: AJB-1672/2017-es számú jelentés.

¹¹ A szülő kötelessége, hogy gondoskodjon gyermeke értelmi, testi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről és arról, hogy gyermeke teljesítse kötelességeit (ti. iskolába járási, tanórákon való részvétel kötelezettségét is), továbbá megadjon ehhez minden tőle elvárható segítséget, együttműködve az intézménnyel, figyelemmel kísérvé gyermeke fejlődését, tanulmányi előmenetelét; biztosítsa gyermeke (...) tankötelezettségének teljesítését; tiszteletben tartsa az óvoda, az iskola, kollégium vezetői, pedagógusai, alkalmazottai emberi méltóságát és jogait, tiszteletet tanúsítson irántuk

a családon kívülálló személy nem avatkozhat be. *A neveléshez való jog azonban nem választható el sem a tankötelezettségtől, sem pedig az államnak a gyermekek védelmében és a róluk való gondoskodásban betöltött szerepétől.* A taníttatás kötelezettsége egyrészt eleve a neveléshez való jog immanens alaptörvényi korlátját jelenti: *a szülő eldöntheti, milyen taníttatásban részesíti tanköteles kiskorú gyermekét, de nem választhatja azt, hogy egyáltalán nem taníttatja őt, ez ugyanis ellentétes lenne az Alaptörvényben írtakkal.*

Az oktatáshoz való jog biztosítása a fogyatékossgal élő gyermekek számára esély a fejlődésre, az önálló(bb) életvitel megteremtésére. *A tanköteles korú gyermek oktatásban való részvételének biztosítása a szülő kötelessége és felelőssége is egyben.* Az Nkt. 15. § (4) bekezdése értelmében a fejlesztő nevelés-oktatásban a tanuló *annak a tanítási évnél az utolsó napjáig köteles részt venni, amelyben betölti a tizenhatodik életévét és annak a tanítási évnél az utolsó napjáig vehet részt, amelyben betölti a huszonharmadik életévét.*

A gyermek Alaptörvényben garantált oktatáshoz való joga érvényesülésének akadályozása során *felmerül a gyermek veszélyeztetettségének lehetősége, mely további hatósági intézkedések megtételét vonhatja maga után.*

A Gyvt. 67. § (1) bekezdése alapján ugyanis, ha a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges ellátás a szülő beleegyezésével nem biztosítható és ez a helyzet a gyermek fejlődését veszélyezteti, a gyámhatóság a veszélyeztetettség mértékétől függően a 15. § (4) bekezdésében felsorolt intézkedések valamelyikét megteszi. A Gyvt. meghatározza a gyermekvédelmi jelzés megtételére alapot adó veszélyeztetettség fogalmát.¹² A Gyvt. 17. § (1) bekezdése értelmében gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el – a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében – a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében többek között a köznevelési intézmények. Azt, hogy a gyermek veszélyeztetettnek tekinthető-e a vele és családjával kapcsolatban álló szakemberek, az egészségügyi szolgáltatók, a gyermekjóléti alapellátás, a gyámhatóság munkatársai mérlegelik és döntenek el.¹³ A gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjai a gyermek érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni a Gyvt. 17. § (3) bekezdése szerint.

Az Szabstv. 247. § (1) bekezdés b) pontja szerint az a szülő vagy törvényes képviselő, aki nem biztosítja, hogy súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermeke a fejlődését biztosító nevelésben, nevelés-oktatásban vegyen részt szabálysértést követ el. Az Szabstv. 248. § (2) bekezdés c) pontja szerint pedig szabálysértést valósít meg, aki a pedagógiai szakszolgálatra vonatkozó rendelkezéseknek megfelelően készített szakvéleményben foglaltakat szándékosan figyelmen kívül hagyja.

Konkrét ügy kapcsán a rendelkezésemre álló iratok alapján megállapítható, hogy panaszos gyermeke részére a gyermek tankötelezettségének fennállása óta a lakóhelyük szerinti vármegye több fejlesztő nevelés-oktatást végző intézménye kijelölésre került. A dokumentáció alapján a gyermek mindig nagyon sokat hiányzott az iskolákból. A panaszos valamennyi intézménnyel elégedetlen volt, melyet a Szakértői Bizottság felé több ízben jelzett. A Szakértői Bizottság által a szakértői véleményben kijelölt intézményeket többször vitatta és több alkalommal új intézmény kijelölését kérte. Az Éltes Mátyás EGYMI utolsó kijelölése ellen a szülő nem fellebbezett. *A panaszos beadványában előadta, hogy a szakértői véleményben kijelölt intézmény, az Éltes Mátyás EGYMI munkatársainak a fejlesztő munkájára otthonukban sem tart igényt. Véleménye szerint gyermekét édesanyaként megfelelően ellátja.* A rendelkezésre álló dokumentáció alapján a szülő az Éltes Mátyás

¹² Gyvt. 5. § n) pontja értelmében n) veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza

¹³ Az AJB-4239/2016. számú jelentése.

EGYMI utazó gyógypedagógusát több alkalommal sem engedte be házukba, többször szidalmazta a gyógypedagógust szóban és írásban.

A rendelkezésemre bocsátott dokumentáció és a helyszíni vizsgálat tapasztalatai alapján az Éltes Mátyás EGYMI részéről a gyermek otthoni ellátásának megszervezésével kapcsolatban megállapítható a szülővel történő együttműködésre törekvés. A szülő kezdetben elégedett volt a gyermek fejlesztését végző gyógypedagógussal, melyről a Tankerületi Központot is tájékoztatta. *2023. május 14-én kelt kérelmében panaszos indítványozta, hogy a Szakértői Bizottság szüntesse meg gyermeke tankötelezettségét.* A Szakértői Bizottságnak ezt a kérést nem állt módjában teljesíteni, mivel a gyermek még tanköteles korú volt.

A panaszos 2024. januárban jelezte a Szakértői Bizottság, az Éltes Mátyás EGYMI, a Tankerületi Központ és az Oktatási Hivatal felé is, hogy gyermekével külföldön él és a gyermek tankötelezettségét külföldön teljesíti. A rendelkezésemre bocsátott dokumentáció alapján megállapítható, hogy a panaszos korábban is több ízben hivatkozott arra, hogy külföldön élnek és külföldön vesznek igénybe ellátást. A dokumentációból megállapítható az is, hogy panaszos arról is tájékoztatta a Tankerületi Központot,¹⁴ hogy soha nem voltak külföldön és még a várost sem tudják elhagyni. Mind a Szakértői Bizottság, mind az Éltes Mátyás EGYMI feladatának ellátását nehezítette, hogy a panaszos és a gyermek tartózkodási helyét csak nehezen tudta követni.

A tanköteles korú fogyatékosággal élő gyermek vonatkozásában a szakértői véleményben előírt heti fejlesztési órák megtartásának akadályozása, elmulasztása alapvető joggal kapcsolatos visszasság gyanúját veti fel, és ellentétes a gyermek mindenek felett álló érdekével és felveti a gyermek veszélyeztetettségének lehetőségét is, melynek tekintetében fennáll az EGYMI gyermekvédelmi jelzőrendszeri kötelezettsége.

A Gyvt. 17. §-ában foglaltak szerint a köznevelési intézmények (így többek között az EGYMI-k) a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaiként a gyermek veszélyeztetettsége esetén kötelesek jelzéssel élni a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatónál, illetve hatósági intézkedést kezdeményezni. Konkrét ügyben az EGYMI vezetőjének válaszából meglehetősen hiányos információ áll rendelkezésre a jelzéssel kapcsolatos kötelezettség teljesítése vonatkozásában. Az Éltes Mátyás EGYMI vezetője a gyámhatóság felé csak informálisan, telefonon történő jelzésről számolt be. Tekintettel arra, hogy az informális telefonos egyeztetéssel a jogszabályokban meghatározott jelzési, együttműködési kötelezettségének az intézmény maradéktalanul nem tett eleget, *így ez összességében az érintett gyermek védelemhez és gondoskodáshoz való jogával összefüggő visszás helyzetet eredményezett, mely ellentétes a gyermek legjobb érdekével.*

6.2.2. A Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottságának és az Éltes Mátyás EGYMI tevékenységének vonatkozásában

Az Nkt. 47. § (1) bekezdése szerint *a sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.* A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani. Az Nkt. 15. § (1) bekezdés értelmében a gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézmény a kizárólag sajátos nevelési igényű gyermekeket, tanulókat ellátó nevelési-oktatási intézmény, amely a szakértői bizottság véleménye alapján vehető igénybe. A fejlesztő nevelés-oktatást a gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézmény látja el egyéni vagy csoportos formában a) saját intézményében külön erre a célra létrehozott csoportban, b) otthoni ellátás keretében, c) abban az intézményben, amely a gyermek ápolását, gondozását ellátja.¹⁵

¹⁴ Az Éltes Mátyás EGYMI vezetőjének tájékoztatása alapján.

¹⁵ Nkt. 15. § (2a) pontja alapján

A szakértői bizottságoknak az SNI gyermekek oktatáshoz való jogának biztosítása tekintetében kulcsszerepe van. Egyrészt a konkrét ellátásra való jogosultság a szakértői vélemény kibocsátásával keletkezik, vagyis az SNI gyermek kizárólag a szakértői vélemény alapján tarthat igényt a speciális szolgáltatásokra. Másrészt a szakértői véleményben javaslatot tesznek a gyermek konkrét ellátására, mely a gyermek egyéni szükségleteihez igazodik és amely a gyermek fejlődését szolgálja. A szakértői vélemény számos ponton orientálja a szülőt, a pedagógust, a kijelölt intézményt abban, hogy mely elvek, módszerek mentén történjen az SNI gyermek fejlesztése, mely tantárgyak esetén igényel speciális bánásmódot, kedvezményeket.¹⁶ A gyermek fogyatékoságának megfelelő intézmény kijelöléséről is a szakértői vélemény rendelkezik. Az SNI tanuló csak abba az intézménybe járhat, amelyet a szakértői véleményben kijelöltek számára. Az Nkt. 47. § (4) *bekezdése értelmében az SNI gyermek csak olyan intézménybe vehető fel, ahol a gyermek, tanuló külön neveléséhez és oktatásához, a fejlesztő nevelés-oktatáshoz, a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus, konduktor foglalkoztatása, a neveléshez és oktatáshoz szükséges speciális tanterv, tankönyv és egyéb segédlet, biztosított.*

Az Nkt. 15. § (3) bekezdése értelmében a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermek fejlesztő nevelés-oktatás keretében teljesíti a tankötelezettségét. A fejlesztő nevelés-oktatást a köznevelésért felelős miniszter rendeletében foglalt alkalmazásával, a sajátos nevelési igény típusának megfelelő gyógypedagógus, konduktor foglalkoztatásával, a szülő igénye, a gyermek állapota és a szakértői bizottság fejlesztő foglalkozások heti óraszámára vonatkozó javaslatának figyelembevételével kell megszervezni. *A heti fejlesztő foglalkozások száma nem lehet kevesebb húsz óránál. Indokolt esetben a szülő kérésére, ha a gyermek állapota szükségessé vagy lehetővé teszi, ennél több vagy kevesebb óraszám is megállapítható.*

Hivatali elődöm a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók oktatáshoz való egyenlő esélyű hozzáférését átfogóan vizsgálta és megállapításait az AJB-1672/2017. számú jelentésben foglalta össze. A vonatkozó nemzetközi standardokra és hazai jogszabályi előírásokra is figyelemmel rögzítette, hogy a nemzetközi és hazai jogszabályok alapján állami kötelezettség a fogyatékos személyek oktatáshoz való joga – így a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelés-oktatása – hátrányos megkülönböztetés nélküli, az egyenlő esélyek alapján való érvényesülése, a befogadó, inkluzív oktatási rendszer megvalósítása minden szinten, továbbá az érintettek számára az élethosszig tartó tanulási lehetőségét biztosítani. A jelentés többek között a meglévő feltételrendszerrel összefüggésben rögzítette, hogy *a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók tekintetében a fejlesztő nevelés-oktatásukhoz szükséges személyi és tárgyi feltételek hiányoznak, illetve e tanulók oktatását végző pedagógusok esetében a fogyatékoság típusának megfelelő szakirányú felsőfokú képzések elégtelenek voltak.*

A halmozottan sérült gyermekek oktatáshoz való jogával kapcsolatban ezt követően is visszasságokat tárt fel több ombudsmani vizsgálat;¹⁷ a vizsgálati jelentések problémaként rögzítették az érintett területen is tapasztalható szakemberhiányt, amely az érintett gyermekek oktatáshoz való jogával összefüggésben visszasságot okoz és ellentétes a gyermekek legjobb érdekével.¹⁸ Jelentős és tendenciózus probléma, hogy sok esetben a szakértői vélemények a halmozottan sérült gyermekek részére heti húsz óránál kevesebb fejlesztést írnak elő az Nkt. 15. § (3) bekezdésében rögzítettek tekintet nélkül, holott a heti húsz óra fejlesztéstől való eltérés csak a szülő kérelmére lehetséges, abban az esetben, ha a gyermek állapota szükségessé vagy lehetővé teszi.

¹⁶ 15/2013. EMMI rendelet 17. § (1) bekezdése

¹⁷ AJB-1073/2022., AJB-923/2021., AJB-302/2024.

¹⁸ AJB-1073/2022. számú jelentés

Az ELTE BGGYK Gyógypedagógiai Módszertani és Rehabilitációs Intézete szakértőjének álláspontja alapján, minél súlyosabb a tanuló állapota – több területen tapasztalható fejlődési elmaradás, több fogyatékkal rendelkezik – vagyis minél magasabb a támogatási szükséglete, annál több fejlesztést lenne szükséges számára biztosítani, ellenkező esetben esélyt sem kap a fejlődési elmaradások pótlására és az optimális fejlődésre.¹⁹

Országos tendencia az, hogy általában szülői kérésre kerül sor a heti húsz órától eltérő, jellemzően kevesebb heti fejlesztési óraszám megállapítására. *Az EGYMI-k egy része azonban arra is rámutatott, hogy az ilyen irányú szülői kéréseknek gyakran nem csupán a gyermek egészségi állapota az indoka, hanem az iskolába járással együtt járó nehézségek, az iskola és a gyermek otthona közötti nagy távolság. A szülők ezzel a megoldással az utazással járó kellemetlenségeket és költségeket igyekeznek csökkenteni.*

Fontos kiemelni azt is, hogy a szakértői bizottság által megállapított óraszámok mennyisége, vagyis a gyermek oktatására fordítható időkeret az intézményekben – különösen a fejlesztő-nevelés oktatásban – jelentkező hiányosságok (például személyi, tárgyi feltételek, akadálymentesség, infrastrukturális nehézségek stb.) miatt sem csökkenthetők.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos SNI gyermekek oktatásának vonatkozásában a korábban feltárt és rendszerszinten jelentkező problémák, – a személyi és tárgyi feltételek hiányosságai, a heti kötelező óraszámok jelentős mértékű csökkentése – jelen ügyben is megállapíthatóak.

A rendelkezésemre bocsátott dokumentáció alapján megállapítható, hogy a Szakértői Bizottság a panaszos gyermekének szakértői véleményét a kötelező felülvizsgálatokon kívül, szülői kérésre több ízben módosította, újabb és újabb záradékkal látta el. A Szakértői Bizottság igyekezett együttműködni a szülővel, és kérésének megfelelően került sor több intézmény kijelölésére, holott a sok intézményváltással maga a Szakértői Bizottság sem feltétlenül értett egyet. A szakértői vélemények több ízben módosultak a heti kötelező fejlesztési óraszám tekintetében is a szülő kérésére, a tankötelezettség kezdetekor megállapított heti 20 óra később 16 órára, majd 6 órára módosult, először még iskolába járási javaslattal. Majd a szülő kérésére heti 4 óra fejlesztő nevelés-oktatás otthoni ellátás keretében került előírásra. *Hangsúlyozandó azonban, hogy a szakértői bizottságnak az óraszám csökkentésére vonatkozó szülői kérelem esetén is a gyermek szükségleteit kell figyelembe vennie, nem pedig a szülői igényeket.*

Aggodalomra ad okot a tanuló oktatáshoz való jogának érvényesülése kapcsán és felveti az oktatáshoz való egyenlő esélyű hozzáféréseinek sérelmét, ha a heti kötelező húsz órától eltérő óraszám megállapítására nem az egészségi állapotára tekintettel, hanem egyéb ok miatt kerül sor. A halmozottan sérült gyermek számára az otthoni ellátás biztosítása – eltekintve azon esetektől, amikor a gyermek egészségügyi állapota miatt valóban szükséges – indokolatlan, a szakértői véleményekben az ilyen feladatellátás a tanulók oktatásának színvonalát csökkenti, mindez az érintett tanuló oktatáshoz való jogával és a gyermek legjobb érdekével összefüggő visszasságot okoz.

Az Nkt. 47. § (1) bekezdése értelmében az SNI gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdve, hogy igényjogosultságát megállapították. Álláspontom szerint e rendelkezés célját és funkcióját, valamint a (jog)rendszerben elfoglalt helyét tekintve nem csupán a szülőre, a szakértői bizottságra vonatkozik, hanem egyben követelményeket támaszt az iskolákkal szemben is. Az iskoláknak ugyanis a hozzájuk jelentkező SNI tanulók esetén tisztázni kell a jelentkező tanuló

¹⁹ Lásd. AJB-1672/2017. számú jelentés.

oktatásához szükséges feltételek rendelkezésre állását, vagyis elsőként azt, hogy az adott köznevelési feladat ellátását a tanuló számára tudja-e nyújtani az adott iskola.

A feltárt tényállás alapján panaszos gyermeke számára a Szakértői Bizottság a szakértői véleményében az Éltes Mátyás EGYMI-t jelölte ki a fejlesztő nevelés-oktatás végzésére, heti 16 óra fejlesztési óraszámmal, iskolába járási javaslattal. *Az Éltes Mátyás EGYMI úgy került kijelölésre és az intézmény a gyermeket úgy vette fel 2018-ban, hogy az intézményben nem voltak adottak a feladatellátáshoz szükséges tárgyi és személyi feltételek.* A rendelkezésre bocsátott dokumentáció alapján az Éltes Mátyás EGYMI a fejlesztéshez szükséges eszközökkel ugyan rendelkezett, de egyáltalán nem működött állandó fejlesztő nevelés-oktatásban részesülő csoport az intézményben. A szülők meghatározott napokon hordták gyermeküket az iskolába egyéni fejlesztésre. Az intézmény nem akadálymentes. Az EGYMI vezetőjének tájékoztatása alapján az is megállapítható, hogy a gyermek számára a heti kötelező fejlesztési óraszámot (tizenhat óra, illetve később hat óra) nem sikerült biztosítani, amikor még iskolába járási javaslattal teljesítette a gyermek a tankötelezettségét. Az Éltes Mátyás EGYMI a tanulót annak ellenére vette fel, hogy tudott a sajátos nevelési igényéről és arról, hogy fejlesztő nevelés-oktatásban, heti több órában, iskolába járási javaslattal kell a tankötelezettségét teljesítenie.

Mindezek alapján megállapítom, hogy az Éltes Mátyás EGYMI ezen jogszabálysértő eljárásával a jogállamiság elvéből következő jogbiztonság követelményének sérelmén túl az érintett gyermek állapotának megfelelő oktatáshoz való jogával összefüggő visszásságot okozott, mivel a gyermek számára úgy adott befogadó nyilatkozatot, majd vette fel tanulójának, hogy a gyermek jelenléti formában megvalósuló fejlesztő nevelés-oktatásához szükséges feltételekkel nem rendelkezett.

A vizsgálat lefolytatásának időpontjában az Éltes Mátyás EGYMI-ben a panaszos gyermekéhez hasonlóan 6 gyermek iskolába járási javaslattal teljesítette tankötelezettségét fejlesztő-nevelés oktatásban úgy, hogy az Éltes Mátyás EGYMI-ben továbbra sem működött állandó fejlesztő nevelés oktatásban részesülő csoport. A gyermekeknek a fenti gyakorlat szerint meghatározott napokon egyéni fejlesztést biztosított az EGYMI.

Az Éltes Mátyás EGYMI-ben huzamosabb ideje fennálló hiányos ellátási körülmények – akadálymentesség és a fejlesztő nevelés-oktatás iskolába járási javaslattal történő biztosításához szükséges tárgyi feltételek hiánya – az érintett fogyatékosággal élő gyermekek vonatkozásában a minden embert egyenlő mértékben megillető emberi méltósághoz való joggal, az egyenlő bánásmód követelményével, a fogyatékosággal élő személyek kiemelt védelmének állami kötelezettségével összefüggésben visszásságot okoznak, nem felelnek meg a Fogyatékosügyi Egyezmény 4. cikkéből eredeztethető nemzetközi kötelezettségeknek, a 9. cikkéből eredeztethető egyenlő esélyű hozzáférhetőség követelményének, továbbá a 24. cikkéből eredeztethető befogadó oktatáshoz való jog követelményeinek sem.

A panaszos gyermekének otthoni ellátása kapcsán az Éltes Mátyás EGYMI részéről a szülővel való együttműködésre törekvés, a kompromisszumkészség megállapítható. Ugyanakkor a feltárt tényekből az is kiderült, hogy az utazó gyógypedagógiai hálózat keretében tanulásban akadályozottak gyógypedagógiáját végzett gyógypedagógus foglalkozott a gyermekkel. A sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló neveléséhez és oktatásához az Nkt. 47. § (4) bekezdés a) pont alapján a gyermek, tanuló külön neveléséhez és oktatásához, a fejlesztő nevelés-oktatáshoz, a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus, konduktor foglalkoztatása szükséges. Az Nkt. és végrehajtási szabály sem konkretizálja, hogy milyen végzettség szükséges a fejlesztő nevelés-oktatásban az SNI típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus részéről. Így a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LIII. törvény végrehajtásáról szóló 401/2023 (VIII.30) Kormányrendelet 2. számú melléklete sem rendelkezik arról, hogy fejlesztő nevelés-oktatásban milyen gyógypedagógiai végzettséggel rendelkező szakember láthatja el a

súlyosan és halmozottan fogyatékos személyeket. A korábbi ombudsmani vizsgálat megállapításainak megfelelően *jelenleg is érvényes az, hogy kifejezetten a súlyosan és halmozottan fogyatékos személyek fejlesztésére vonatkozó speciális képzés nincs Magyarországon.*²⁰ Az ELTE BGGYK gyógypedagógus képzéséről szóló tájékoztatója szerint a tanulásban akadályozottak szakirány a tanulásban különböző okból akadályozott – enyhén értelmi fogyatékosnak minősítettek, illetve nehezen tanuló – gyermekek speciális nevelési szükségleteinek megállapítására, gyógypedagógiai nevelési, oktatási, fejlesztési, terápiás és prevenciós feladatok ellátására készít fel. *A gyógypedagógia alapszak képzési és kimeneteli követelményei a halmozottan fogyatékos SNI gyermekek fejlesztő nevelés-oktatásban történő ellátását a szomatopedagógiai és az értelmileg akadályozottak pedagógiai szakirányt végzett gyógypedagógusoknak javasolják.*²¹ Konkrét ügyben a súlyos értelmi fogyatékossgal élő tanulóval nem a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus foglalkozott. A megfelelő végzettségű szakember, és ezáltal a megfelelő megsegítés, fejlesztés hiánya akadályát képezi a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanuló oktatáshoz való egyenlő esélyű hozzáféréseinek, és nem felel meg a jogbiztonság követelményének sem.

Összességében az érintett gyermeknek a védelemhez és gondoskodáshoz való jogával összefüggő visszasságot okozott az Éltés Mátyás EGYMI eljárása, a hiányos ellátási körülményei, a gyermekvédelmi jelzési kötelezettség elmaradása, a Szakértői Bizottság véleményének a leírtak szerinti kialakítása. Rá kell mutatnom arra is, hogy a szülői együttműködéssel kapcsolatos problémák a vizsgált szervezetet nem mentik fel a garanciális jogszabályi rendelkezések megfelelő betartása alól, ugyanakkor azok tényleges, érdemi érvényesülését az együttműködés hiánya megnehezítheti, akadályozhatja.

7. Intézkedéseim

1. Az Ajbt. 32. §-a alapján *felkérem a Hajdú Bihar Vármegyei Pedagógia Szakszolgálat Szakértői Bizottságának vezetőjét*, hogy az SNI gyermekek heti fejlesztési óraszámának meghatározásakor, az intézmény kijelölésénél és az otthoni ellátás elrendelésénél a jövőben fokozottan biztosítsa a gyermek legjobb érdekének megfelelő eljárás elvét.
2. Ajbt. 31. § (1) bekezdése alapján *felkérem a Berettyóújfalui Tankerületi Központ igazgatóját*, hogy az SNI gyermekek oktatáshoz való jogának megfelelő érvényesülése érdekében
  - a) vizsgálja meg az Éltés Mátyás EGYMI akadálymentesítésének lehetőségét;
  - b) vizsgálják felül az Éltés Mátyás EGYMI épületének állapotát, infrastrukturális adottságait és dolgozzanak ki rövid és- középtávú stratégiát az EGYMI épületeinek fejlesztésére, felújítására, korszerűsítésére, modernizálására;
  - c) a növekvő igényekre és jelenleg az Éltés Mátyás EGYMI-ben fejlesztő nevelés-oktatásban lévő SNI tanulókra tekintettel teremtsék meg a tárgyi és személyi feltételeit annak, hogy a tanulók a szakértői véleményekben előírt óraszámban, iskolába járási javaslattal is részesüljenek fejlesztő nevelés-oktatásban;
  - d) fordítson kiemelt figyelmet annak ellenőrzésére, hogy a szakértői véleményekben rögzített ellátások óraszámait maradéktalanul biztosítsák a gyermekek számára, az egyedi igényeikhez és szükségleteikhez illeszkedve;

²⁰ AJB-1672/2017.

²¹ <https://www.barcsi.elte.hu/alapkepzes>,

https://barcsi.elte.hu/media/0a/0d/736b50f1fac35610fb748534a9875540211ad734b5439e20954040e33524/Gyogypedagogia_alapkepzes_BA_2017_KKK.pdf

- e) tegyen célzott intézkedéseket az Éltes Mátyás EGYMI-ben tapasztalt szakdolgozói létszámhiány és fluktuáció csökkentése érdekében.
3. Az Ajb. 32. §-a alapján felkérem az *Éltes Mátyás EGYMI intézményvezetőjét*, hogy
- a) a fenntartóval egyeztetve dolgozzák ki a fejlesztő nevelés-oktatásban iskolába járási javaslattal résztvevő gyermekek tényleges iskolába járási lehetőségét;
  - b) gondoskodjon arról, hogy a szakértői véleményekben rögzített ellátások óraszámait maradéktalanul biztosítsák a gyermekek egyedi igényeihez és szükségleteihez illeszkedve;
  - c) a jövőben fordítson kiemelt figyelmet a Gyvt.-ben szabályozott gyermekvédelmi jelzéssel kapcsolatos kötelezettségének teljesítésére.

Budapest, 2025. december 15.

Dr. Juhász Imre

